

УДК 111.852

Людмила Чабак

СПРИЙНЯТТЯ ДОРΟΣЛОЮ ЛЮДИНОЮ КУЛЬТУРНИХ АРТЕФАКТІВ В ІНТЕРНЕТ-ПРОСТОРІ

Стаття присвячена аналізу сприйняття артефактів культури, розміщених в інтернет-просторі. Звертається увага на ставлення до мережі Інтернет дорослої аудиторії, сприйняття останніми культурних феноменів, артефактів культури, текстів крізь призму віртуального простору.

Ключові слова: сприйняття, інтернет-простір, віртуальність.

Л. Чабак. Восприятие взрослым человеком культурных артефактов в интернет-пространстве

Стаття посвящена анализу восприятия артефактов культуры, расположенных в Интернет-пространстве. Обращается внимание на отношение к Интернет-сети взрослой аудитории, восприятие последними культурных феноменов, артефактов культуры сквозь призму виртуального пространства.

Ключевые слова: восприятие, Интернет-пространство, виртуальность.

L. Chabak. The perception of cultural artifacts, placed in Internet by adults

The article is devoted the analysis of perception of cultural artifact, placed in Internet space. Attention is accented on attitude toward the Internet of adults, perception of cultural phenomena, cultural artifact through the prism of virtual space.

Keywords: perception, Internet space, virtualization.

Сьогодні Інтернет став звичною складовою нашого життя, а часто складовою невід'ємною, без якої більшість людей просто не уявляє свого існування. Спілкування з друзями, перегляд новин, приготування страв відбувається завдяки Інтернету, який пропонує свої правила та поради щодо будь-якої ситуації. Мережа як частина нашого життєвого простору призводить до своє-

рідного «звикання», змушує радитися з нею та прислухатися до її порад щодо кожної дрібниці. Інтернет починає диктувати моду на певні культурні, соціальні цінності, формує сприйняття.

Як одне з джерел розповсюдження інформації Інтернет допомагає формувати інформаційний простір культури, розміщувати у віртуальному просторі різноманітні культурні форми та артефакти.

Загалом, весь розвиток культури в XXI столітті є дуже залежним від характеру та каналів розповсюдження інформації. І сучасні інформаційні технології в цьому відіграють велику роль, створюючи віртуальність буття різноманітних культурних форм.

М. Яковенко зазначає, що сьогодні відбувається динамічний приріст технічних можливостей культури, і отже, динамічно змінюється естетична компонента віртуальності. Вивчення естетичних аспектів віртуальної реальності тільки розпочинається, проте має значну культурну затребуваність, пов'язану зі специфікою впливу інформаційних технологій на характер культурного розвитку [1].

Артефакти як носії певних художніх змістів, як своєрідні (за Я. Мукаржовським) «зовнішні символи» естетичного об'єкта у віртуальному просторі у вигляді фотокопій, малюнків, текстів стають доступними широкій аудиторії. Водночас, вони можуть сприйматися у відірваності від контексту, від свого матеріального втілення та, при цьому певною мірою втрачати свою естетичну вартість.

Значний обсяг інформації, розміщеної в мережі, хаотичність і неструктурованість останньої вимагають від користувача вироблення певних підходів щодо пошуку необхідного ресурсу та його сприйняття.

Загальновідомий факт, що значна частина особистого життя сучасної молоді проходить саме у віртуальному просторі. З цього приводу науковцями – педагогами, психологами, філософами, соціологами проведено низку досліджень та підготовлено значну кількість наукових праць, які окреслюють певне коло проблем, пов'язаних з інтернет-залежністю, віртуалізацією особистого життя та ін.

Але на увагу заслуговує й ставлення до мережі Інтернет дорослої аудиторії, сприйняття останніми культурних феноменів, артефактів культури, текстів крізь призму віртуального простору.

Доросла аудиторія – тобто люди середнього віку (від 35 років і старше), які мають фінансову незалежність і особисту свободу, а також відповідають за наслідки прийнятих (і не прийнятих) рішень. На відміну від молоді, люди середнього віку у своїй більшості дещо пізніше підключилися до віртуального простору. Також ознайомлення дорослих з сучасними технічними засобами носило більш стриманий та насторожений характер. Ще до сьогодні для багатьох громадян нашої держави віком 50 і більше років Інтернет є чимось далеким та недосяжним. Як не дивно, але така ситуація простежується навіть серед посадовців, керівників територіальних громад сіл, селищ.

Як показує дослідження аудиторії інтернет-користувачів України за II квартал 2012 року, проведене в червні 2012 року інтернет-асоціацією України в соціально-демографічній структурі інтернет-користувачів, частка людей віком від 45 років і старше становить лише 17%, у віці 30–44 роки – 34%. Найбільше користувачів, а саме 49% простежується серед молоді віком 15–29 років. Щодо територіальної приналежності, то інтернет-користувачі традиційно переважають у містах з чисельністю населення понад 100 тис., найменше – лише 18% у сільських населених пунктах [2].

Пояснюється така ситуація як соціальними, так і фізіологічними, психологічними чинниками. Зокрема, в зрілому дорослому віці змінюються деякі біологічні функції людини. Наприклад, збільшується час реакції, можуть погіршуватися моторні навички. З віком людині стає все складніше оволодіти новими вміннями та навичками [3].

Доросла людина має свої уявлення, стереотипи та є менш відкритою до новаторства, більш схильна дотримуватися традиційних культурних цінностей.

Узагальнюючи всі причини звернення дорослої людини до мережі Інтернет, серед основних можна визначити спілкування та отримання необхідної інформації. Кожна з цих причин має низку мотивів. Зокрема, звернення до мережі з метою спілкування може пов'язуватися з недостатнім насиченням спілкування у реальних контактах, можливістю самореалізації особистості, можливістю переживання емоцій, відчуттів, які з тих чи інших причин були відсутніми чи недостатньо проявлялися в реальному житті.

Відносини сучасної дорослої людини та мережі найчастіше мають утилітарний, споживчий характер, що передбачає пошук необхідної інформації, її завантаження на комп'ютер та вихід з Мережі. У більшості випадків такі дії є безособовими. І лише в окремих випадках людина змушена вказувати своє ім'я, яке зовсім не обов'язково має бути справжнім. Фактично безособовим є ознайомлення людини і з культурними феноменами, репрезентованими через мережу Інтернет. На жаль, воно теж часто зводиться до механічних дій, спрямованих на відкриття певної веб-сторінки, сайту, відповідного зображення та тексту, його поверховий перегляд.

Для багатьох представників дорослої аудиторії – жителів невеликих населених пунктів та безпосередньо не зайнятих у царині мистецтва інтернет-простір та телебачення постають єдиними можливостями візуального ознайомлення з низкою артефактів культури. Подорож музеєм, художньою виставкою у віртуальності забирає набагато менше часу, коштів, ніж це могло б бути в реальному житті. Крім того, така подорож є анонімною.

Як зазначає О. Машишин, саме індивідуальність та анонімність користувача Інтернету спричиняють більш вільне осмислення ним у межах віртуального простору культурних артефактів [4, с. 30].

Цікавою в інтернет-просторі постає система оцінки культурних об'єктів. Від механічного «like» – клікання мишкою на зображенні, яке сподобалось, до розгорнутого коментаря, який можна залишити поряд з об'єктом чи надіслати його автору, адміністратору та ін.

Але в багатьох випадках матеріал, який подається як зображення культурного артефакту, насправді не виконує естетичну функцію, тобто сприймається як цікавий фон, картинка, а не як витвір мистецтва. До того ж Інтернет дає можливість переглянути безліч таких «картинок», створюючи калейдоскопічність сприйняття.

Представники інформаційного підходу підкреслюють наступну закономірність – чим більше споживач інформації «прочитав» текстів творів, тим ширше інформаційне поле його культуротексту, за допомогою якого у нього можуть виникати асоціативні текстові, смислові й контекстуальні зв'язки, а також спектр інтерпретацій. Саме тому багатозначність трактувань

повідомлень, які отримує споживач, прямо пропорційні обсягу культурної інформації, якою він володіє [5, с. 223].

Відповідно, доросла людина, сприймаючи артефакти культури, розміщені у віртуальному просторі інтерпретуватиме їх залежно від свого досвіду, обсягу знань. Поряд з цим, утилітарність підходу до інтернет-мережі, можливість швидкого ознайомлення з величезним масивом культури, а також брак часу на споглядання, відсутність можливості ознайомлення й з реальними об'єктами культури призводить до поверховості сприйняття культурних артефактів, спрощення уявлень про них.

Література:

1. Яковенко М.Л. Дискусійні аспекти проблемного поля сучасної естетики / М.Л. Яковенко // Філософські дослідження : збірник наукових праць Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. – 2011. – Випуск № 13. – Луганськ : вид-во СНУ ім. В. Даля, 2011. – 272 с. [Інтернет-ресурс]. – Режим доступу: fd.snu.edu.ua/info/files...13/article13.pdf
2. Аудиторія Інтернет користувачів України. Установочное исследование II квартал 2012 [Інтернет ресурс]. – Режим доступу: <http://www.slideshare.net/WatcherUA/ukraineinternetaudience2q2012>
3. Павелків Р.В. Вікова психологія – 2011 [Інтернет-ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.ws/1800010237124/psihologiya/rozvitok_kognitivnoyi_sferi_zrilomu_dorosloму_vitsi.
4. Мацишин О. До проблеми сучасного естетичного сприйняття культурних феноменів в контексті віртуального простору // Наукові записки. Серія «Культурологія». – 2011. – С. 27–33.
5. Суминова Т. Н. Художественная культура как информационная система (мировоззренческие и теоретические основания) / Т. Н. Суминова. – М. : Академический проект, 2006. – 383 с.